

Notat: Kull i oljefondet 2018 - eksempler på selskaper som fortsatt er i fondet

Oljefondet fortsatt svart av kull

– Et notat fra [Framtiden i våre hender](#), [WWF Verdens Naturfond](#), [Greenpeace Norge](#) og [urgewald](#)

På tross av å sette en internasjonal standard for utelukkelse av kullselskaper, har Oljefondet fortsatt milliarder investert i selskaper som produserer eller forbruker kull. Her er et utvalg av de mest problematiske kullselskapene i Oljefondet, hvor investeringene i kull har økt fra 26 til 32 milliarder fra 2016 til 2017.

Da Stortinget for tre år siden bestemte at Oljefondet ikke skal være investert i kraft- og gruveselskaper som får mer enn 30 prosent av sine inntekter fra kull, vakte dette med rette internasjonal oppsikt. Men en ny gjennomgang Framtiden i våre hender (FIVH), WWF Verdens naturfond, Greenpeace Norge og urgewald har gjort, viser at minst 32 milliarder kroner av Oljefondet fortsatt er investert i flere kullselskaper verden over, blant dem noen av verdens største kullprodusenter. Investeringene i disse selskapene har økt med 6 milliarder fra utgangen av 2016 til utgangen av 2017.

Fondet er også investert i selskaper som bygger nye kullkraftverk. Årsaken er at kullet utgjør en liten andel av selskapenes totale virksomhet, eller faller utenfor Stortingets definisjon av "kullselskap".

Oljefondet tok et viktig skritt i 2015, men andre investorer har i det siste tatt enda flere skritt og ligger nå foran: to av de største forsikringsselskapene i verden – franske [AXA](#) og italienske [Generali](#) – har nylig vedtatt strengere kriterier som utelukker selskaper som produserer mer enn 30 prosent strøm fra kull, selskaper som har annonsert, planlagt eller bygger nye kullkraftverk, og selskaper som produserer mer enn 20 millioner tonn kull hvert år. I Norge strammet Storebrand allerede i fjor inn sitt kullkriterie ved å utelukke selskaper som bygger nye kullkraftverk, samt et strømselskap (RWE) der en stor andel av strømproduksjonen kommer fra kull.¹

Det å bygge nye kullkraftverk er uforenlig med å nå klimamålene, som bl.a. [analyser](#) fra Det internasjonale energibyrået (IEA) og Oxford University har vist.

Selskaper som selv utvinner eller forbrenner kull, eller bidrar til dette, ser verden på en annen måte. Inntil nylig har verdens kullselskaper, støttet av Det internasjonale energibyrået IEA, forventet en vekst i verdens kullforbruk. Glencore skriver i sin årsmelding for 2016 at forpliktelser gitt til Parisavtalen betyr en faktisk vekst i verdens kullforbruk fram til 2030.² Det internasjonale energibyrået er i dag mindre

¹ <https://e24.no/boers-og-finans/storebrand/storebrand-utfordrer-oljefondet-kaster-ut-flere-kullgiganter/24187977>

² [Glencore Annual Report 2016 side 31.](#)

optimistiske på vegne av kull, etter tre år med redusert internasjonal kullproduksjon. De forventer nå en utflating av produksjonen fram mot 2022.³

Men skal verden nå de internasjonale klimamålene, som også Norge har sluttet seg til, trenger vi ikke en utflating av verdens kullproduksjon. Vi trenger en markant nedgang i produksjon og forbruk av kull, umiddelbart.

Norge har gjennom Oljefondet fortsatt aksjer og obligasjoner i selskapene i oversikten under. Selskapene bidrar gjennom sin aktivitet til at vi ikke når verdens klimamål, som Norge har sluttet seg til. Selskapene i listen under bidrar til å øke verdens klimautslipp, gjennom kullproduksjon, nye kullkraftverk og støttefunksjoner som bidrar til å utvikle og drive nye kullgruver:

Glencore:

Glencore omtaler seg selv som “en av verdens største kullprodusenter”⁴ med en produksjon på 120,6 millioner tonn kull per år fra 26 ulike kullgruver. Ifølge selskapet kommer 5 prosent av inntekter fra kullvirksomhet⁵. Selskapet baserer sin langsiktige investeringsstrategi på at verdens forbruk av kull vil øke i årene som kommer, og at Glencore vil opprettholde sin kullproduksjon: “We expect our coal business to remain viable and do not believe our coal assets will become stranded.”⁶ Selv om Glencore faller utenfor kullkriteriet som Stortinget har vedtatt, så gjør størrelsen på kullproduksjonen og selskapets strategi med å fortsette kullproduksjon fram til 2030 at Norges Banks investering i Glencore går på tvers av Stortingets intensjon om å utelukke kull fra Oljefondets portefølje. Glencore står på Storebrands liste over utelukkede kullselskaper.

RWE:

Det tyske selskapet RWE er den største operatøren av kullkraftverk i Europa. 54 prosent av strømproduksjonen til RWE kommer fra kull. RWE er også verdens største produsent av brunkull (lignite).⁷ Brunkull er kjent som den billigste og skitneste kulltypen, fordi den gir høye CO2-utslipp og lite energi ved forbrenning, utvinnes gjennom store dagbrudd og med stor lokal forurensing.⁸ RWE ble nylig ekskludert av Storebrand⁹.

Kyushu Electric Power Co Inc:

³ <https://www.iea.org/newsroom/news/2017/december/coal-demand-to-remain-flat-to-2022-resulting-in-a-decade-of-stagnation.html>

⁴ <http://www.glencore.com/what-we-do/energy/coal>

⁵ [Glencore annual report 2016](#)

⁶ [Glencore Annual Report 2016 side 31.](#)

⁷ https://coalexit.org/sites/default/files/download_public/GCEL%20-%20Country%20Analysis_3.pdf

⁸ Side 31 https://urgewald.org/sites/default/files/dirty_and_dangerous_coal_gpf.pdf

⁹ <http://www.mynewsdesk.com/no/storebrand-asa/pressreleases/storebrand-utelukker-10-nye-kullselskaper-2277241>

Kyushu er et japansk selskap hvor kull utgjør 32 prosent av strømproduksjonen¹⁰. Resten av energimiksen kommer hovedsakelig fra kjernekraft og naturgass. Kyushu er et viktig eksempel på kraftselskaper som planlegger en ekspansjon i kullkraft, med en plan om å bygge ut ytterligere 1000MW strømproduksjon fra kull, planlagt ferdig i 2019.¹¹ Ekspansjonen i kull gjenspeiles i utgifter til utvikling, der CAPEX i kraftvirksomheten er fordelt 11% fornybar, 42% kull/gass og 47% kjernekraft.¹² Kyushu ble nylig ekskludert av Storebrand.

Uniper:

En av verdens største kraftsselskaper¹³ med ca. 38GW installert kapasitet, hvor 29 % er kull og 3.7% fornybar. I 2017 har Uniper startet¹⁴ et nytt kull kraftanlegg i Nederland med 1070 MW. Selskapet bygger et nytt 1052 MW kullkraftanlegg i Tyskland. Uniper ble nylig ekskludert av Storebrand.

Aurizon:

Australske Aurizon er et togselskap som opererer en av verdens største jernbanenettverk for frakt av kull, ifølge selskapets hjemmesider. Selskapet knytter mer enn 50 kullgruver til eksportthavner på kysten av Australia, som igjen forsyner resten av verden med kull.¹⁵ Over 60 prosent av inntektene til selskapet kommer fra frakt av kull, ifølge årsmeldingen.¹⁶ Ifølge Stortingets vedtak bør kullkriteriet “*i utgangspunktet omfatte gruveselskaper og kraftprodusenter*”¹⁷, og der er det kun utvinning og strømproduksjon som definerer et kullselskap. Men kull reiser ikke fra kullgruva til kraftverket på egen hånd, men takket være selskaper som Aurizon. For å redusere verdens forbruk av kull, må også Aurizon ut av Oljefondets portefølje.

Genting:

Genting group er et selskap som driver med bl.a. turisme, jordbruk, eiendom, og energi. Selskapet har allerede mer enn 30 prosent av total strømproduksjon fra kull og har nylig startet flere nye kullkraftverk.¹⁸ Nye kullkraftverk gjør at land som Indonesia binder seg til fortsatt kullproduksjon i flere tiår, og derfor svært problematiske.¹⁹ Utbyggingene vil øke strøm fra kullkraftverk med mer enn 1000 MW de neste årene²⁰. Utelukket av Storebrand.

¹⁰ Alle tall fra: <http://www.kyuden.co.jp/var/rev0/0081/9849/pg3evkeod6qf.pdf>

¹¹ Side 10: <http://www.kyuden.co.jp/var/rev0/0081/9849/pg3evkeod6qf.pdf>

¹² Side 8: <http://www.kyuden.co.jp/var/rev0/0081/9849/pg3evkeod6qf.pdf>

¹³ <https://www.uniper.energy/power-generation/plant-portfolio>

¹⁴ Oversikt over kraftanlegg og land: <https://www.uniper.energy/power-generation/countries>

¹⁵ <http://www.aurizon.com.au/company/overview>

¹⁶ Aurizon årsmelding for 2017, side 14.

¹⁷ SPU's St. meld. - Innst. 290 S (2014-2015)

¹⁸ <http://www.genting.com/energy> og årsrapport 2016: <http://www.genting.com/wp-content/uploads/2017/07/2016.pdf>

¹⁹ <http://www.theedgemarkets.com/article/genting-plans-build-another-power-plant-indonesia>

²⁰ Global Coal exit List: <https://coalexit.org/database-full>

BHP Billiton:

Australsk-britiske BHP Billiton er et av verdens aller største gruveselskap. Kull utgjør ca 19 prosent av selskapets inntekter, men størrelsen på selskapet gjør at produksjonen²¹ på 69 millioner tonn kull (29 millioner tonn termisk og 39 millioner metallurgisk kull) i året gjør selskapet til en av verdens største kullprodusenter. BHP Billiton er medeier i Latin-Amerikas største kullgruve, [Cerrejon](#), sammen med Glencore og Anglo American. Utelukket av Storebrand. NBIM har økt sin eierandel i den britiske delen av BHP fra 1,76 til 2,49 prosent av aksjene fra 2015 til 2016.

Aksjer	Eierande I 2016	Eierandel 2017	Markedsverdi 31.12.16 (NOK)	Markedsverdi 31.12.17 (NOK)	Endring i markedsverdi
Glencore PLC	3,07	2,47	13 015 522 810	15 336 868 574	2 321 345 764
RWE AG	1,48	1,36	959 158 084	1 384 982 777	425 824 693
Kyushu Electric Power Co Inc	0,84	0,79	372 356 993	322 291 634	-50 065 359
Uniper SE	0,94	0,81	411 588 873	761 369 708	349 780 835
Aurizon Holdings Ltd	1,41	1,46	908 816 952	929 792 140	20 975 188
Genting Malaysia Bhd	1,09	0,92	542 236 223	590 265 336	48 029 113
BHP Billiton Ltd	0,75	0,61	3 739 970 314	3 697 929 965	-42 040 349
BHP Billiton PLC	1,76	2,49	5 155 036 830	8 830 618 743	3 675 581 913
Obligasjoner					

²¹ https://www.bhp.com/-/media/documents/media/reports-and-presentations/2017/170719_operationalreviewfortheyearended30june2017.pdf?la=en

BHP Billiton Finance Ltd			429 940 802	454 323 608	
BHP Billiton Finance USA Ltd			562 639 214	20 263 645	
SUM			26 097 267 095	32 328 706 130	6 231 439 035